

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobkyně: **A. I.**, zastoupena Mgr. Milanem Hadravou, advokátem se sídlem Školní 3315/42, Chomutov, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 11. 2019, č. j. 31 Az 36/2018 - 28,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **ne má** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobkyně advokátovi Mgr. Milanu Hadravovi **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 3 400 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 30. 10. 2018, č. j. OAM-172/ZA-ZA11-ZA17-2018-I., žalovaný rozhodl, že se žalobkyni neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalovaného žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové, který ji zamítl rozsudkem ze dne 22. 11. 2019, č. j. 31 Az 36/2018 - 28. Rozsudek krajského soudu, stejně jako zde uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, je k dispozici na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[4] Stěžovatelka poukázala na to, že podle judikatury Nejvyššího správního soudu může být v určitých případech domácí násilí důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Dále má za to, že se krajský soud ani žalovaný nezabývali dostatečně právními, sociálními či kulturními normami a hodnotami země jejího původu a neanalyzovali dostatečně, zda je turecký stát skutečně ochoten a schopen stěžovatelce potřebnou ochranu poskytnout. Stěžovatelka je přesvědčena, že jí měla být udělena alespoň doplňková ochrana, neboť uvedla skutečnosti odůvodňující její udělení. V této souvislosti upozornila na to, že původcem vážné újmy ve smyslu zákona o azylu nemusí být vždy jen stát, ale také soukromé osoby. Stěžovatelka dále namítala, že rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný, neboť krajský soud se v něm nevypořádal s některými žalobními námitkami, např. porušením čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, principem mezinárodního práva - zásadou non-refoulement a čl. 4 odst. 3 ve spojení s čl. 7 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011. Krajský soud se nezabýval ani žalobní námitkou spočívající v tom, že žalovaný nevyhodnotil její status jako matky samoživitelky, která je zranitelnou osobou.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a odst. 1 s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, na které pro stručnost odkazuje.

[7] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatelky ani zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do jejího hmotněprávního postavení. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu totiž poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námitky a stěžovatelka ve své argumentaci nevyložila žádné důvody, které by svědčily pro odklon.

[8] K tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů se v obecné rovině Nejvyšší správní soud mnohokrát vyjádřil (viz např. rozsudky ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 25. 5. 2006, č. j. 2 Afs 154/2005 - 245, ze dne 17. 1. 2008, č. j. 5 As 29/2007 - 64). Rozhodnutí soudu je třeba považovat za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů zejména tehdy, pokud není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů nebo při utváření právního závěru, z jakého důvodu soud považoval žalobní námitky za liché či mylné nebo proč nepovažoval právní argumentaci v žalobě za důvodnou. Meritorní přezkum rozhodnutí soudu je tak možný pouze za předpokladu, že se jedná o rozhodnutí srozumitelné, které je opřeno o dostatek relevantních důvodů, z nichž je zřejmé, proč soud rozhodl tak, jak je uvedeno v jeho výroku. Tato kritéria napadený rozsudek splňuje, neboť je z jeho odůvodnění zcela zřejmé, jakými úvahami byl při posouzení věci v rozsahu žalobních bodů krajský soud veden a k jakému závěru na jejich základě dospěl. Skutečnost, že stěžovatelka se závěry krajského soudu nesouhlasí, nepředstavuje důvod pro zrušení napadeného rozsudku pro jeho údajnou nepřezkoumatelnost. V této souvislosti je třeba ještě dodat, že povinnost soudu posoudit všechny žalobní námitky neznamená, že byl krajský soud povinen reagovat na každou dílčí argumentaci uplatněnou

pokračování

stěžovatelkou a tu obsáhle vyvrátit; jeho úkolem bylo uchopit obsah a smysl žalobní argumentace a vypořádat se s ní (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008 – 130). V tomto ohledu napadený rozsudek krajského soudu plně ob stojí.

[9] V daném případě stěžovatelka v průběhu správního řízení uvedla, že nevyznává žádné náboženství, nikdy nebyla členkou žádné politické strany ani organizace, o politiku se nezajímá. Je rozvedená. Má syna (nar. X), jehož jménem také žádá o mezinárodní ochranu. Dále uvedla, že nemá žádné zdravotní potíže. K důvodům, které ji vedou k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, sdělila, že utíká před svým bývalým manželem, který jí po rozvodu v roce 2014 začal vyhrožovat smrtí. Manžel byl velmi agresivní, často se s ní hádal a několikrát ji i fyzicky napadl. S žádostí o pomoc se obrátila na policii dvakrát, a to v roce 2013 a červenci 2017. Poprvé policisté nepřijeli, protože jim patrně v rozrušení udala špatnou adresu. Podruhé sice přijeli, bývalého manžela zadrželi a chystali se ho odvést, ale na základě telefonátu jeho známého, tak neučinili a pouze jí domluvili, že má poslouchat svého manžela a být rozumná. Na jednání těchto policistů si však nikde nestěžovala a svou situaci vyřešila vycestováním z Turecka.

[10] Na základě výše uvedeného se Nejvyšší správní soud ztotožňuje se závěrem žalovaného i krajského soudu, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že tvrzeným důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany je obava stěžovatelky z pronásledování, resp. hrozby vážné újmy ze strany jejího bývalého manžela. Krajský soud ani žalovaný přitom nevycházeli z předpokladu, navzdory tvrzení stěžovatelky, že by jednání jejího bývalého manžela, tedy soukromé osoby, nemohlo vést k naplnění podmínek pronásledování či hrozby vážné újmy. Naopak výslovně uvedli, že původcem pronásledování může být i soukromá osoba, a to za předpokladu, že státní orgány nejsou schopny či ochotny poskytnout žadateli účinnou ochranu. Tento závěr je zcela v souladu s judikaturou zdejšího soudu (viz např. usnesení ze dne 10. 10. 2019, č. j. 5 Azs 7/2019 - 36).

[11] Nejvyšší správní soud se otázkou pronásledování soukromými osobami zabýval v řadě svých rozhodnutí, z nichž lze uvést např. rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 – 48. V tomto rozsudku dospěl k závěru, který formuloval v právní větě, že „Skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“ V právní větě rozsudku ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 – 54, je uvedeno, že „Obecné tvrzení stěžovatele o obavách z pronásledování či nebezpečí, které mu hrozí v zemi původu, bez prokázání existence takového nebezpečí, za situace, kdy se stěžovatel v zemi původu neobrátil se svými problémy na příslušné orgány, nelze podřadit pod zákonem vymezené důvody udělení azylu.“ Z další judikatury Nejvyššího správního soudu pak vyplývá, že „Neučinil-li stěžovatel žádné kroky k využití všech prostředků, které právní řád v zemi jeho původu k ochraně práv a svobod poskytuje, nelze učinit závěr, že by mu taková ochrana nebyla poskytnuta, případně že by mu sice poskytnuta byla, ale neúčinně“ (rozsudek ze dne 11. 3. 2004, č. j. 6 Azs 8/2003 - 44). V této souvislosti lze odkázat rovněž na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004 - 41, podle kterého pro to, „aby bylo možné shledat absenci ochrany ze strany státu, musel by stěžovatel vyčerpat všechny reálně dostupné prostředky ochrany.“ Jestliže stěžovatelka vyjádřila obecnou nedůvěru v justiční systém v zemi jejího původu, k tomu Nejvyšší správní soud připomíná, že podle konstantní judikatury pouhou nedůvěrou občana ve státní instituce ve vlasti nelze podřadit pod důvody pro udělení mezinárodní ochrany (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 – 37, a ze dne 21. 11. 2003, č. j. 7 Azs 13/2003 - 40).

[12] Otázkou hrozby vážné újmy ze strany soukromých osob se Nejvyšší správní soud zabýval podrobně např. v rozsudku ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, v němž dospěl k závěru, že soukromé osoby mohou být původci jak pronásledování (§ 12 zákona o azylu), tak vážné újmy (§ 14a zákona o azylu); obdobně též např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 - 62, ze dne 27. 10. 2011, č. j. 6 Azs 22/2011 - 108, ze dne 18. 12. 2008, č. j. 1 Azs 86/2008 - 101, ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 - 74. K samotnému pojmu „reálné nebezpečí“ a důkaznímu standardu se Nejvyšší správní soud vyslovil podrobně v rozsudcích ze dne 21. 5. 2008, č. j. 2 Azs 48/2007 - 71, ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70. V posledně citovaném rozsudku Nejvyšší správní soud připomněl, že to, že je původcem vážné újmy čistě nestátní subjekt, neznamená, že se žadatel o mezinárodní ochranu musí vždy obrátit na poskytovatele ochrany zakotvené v čl. 7 odst. 1 Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. 4. 2004. Pokud je zjevné, že orgány v zemi původu nejsou schopny (např. proto, že vůbec neexistují) či ochotny (např. proto, že určitou skupinu ve společnosti systematicky odmítají chránit, ač ji samy neperzekvují) poskytnout účinnou ochranu před vážnou újmu způsobenou nestátními subjekty, rovněž nelze po žadateli požadovat, aby se na tyto orgány obracel. Současně podotkl, že břemeno tvrzení ohledně nedostupnosti (resp. nedostatečnosti) ochrany v zemi původu leží na straně žadatele.

[13] V nyní posuzovaném případě však stěžovatelka toto břemeno tvrzení neunesla, a tím nesplnila jednu z nezbytných podmínek pro udělení doplňkové ochrany. Stěžovatelka neprokázala, že by se nemohla na státní orgány v případě napadení ze strany bývalého manžela obrátit. Stěžovatelka nefunkčnost soudního systému dovozuje z obecných informací, jakož i z informací nijak s její osobou nesouvisejících. Neuvedla ani nic, co by naznačovalo, že by jednání ze strany státních orgánů vůči její osobě bylo jakkoli předurčené. Ze zprávy Ministerstva vnitra Spojeného království – Ženy obávající se genderově motivovaného násilí (květen 2018) ze dne 12. 7. 2018, která je součástí správního spisu, přitom vyplývá, že Turecko aktivně bojuje proti násilí vůči ženám, které je zákonem zakázáno, a že je dostupná účinná ochrana.

[14] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že žalovaný i krajský soud se přezkoumatelně a věcně správně vypořádali s otázkou, zda byly naplněny podmínky pro přiznání azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu či doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Vyložili, proč mají za to, že stěžovatelka může využít ochrany státních orgánů v Turecku, a to jak s ohledem na celkovou situaci v dané zemi, tak s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem jejího případu. Rovněž zdůvodnili, proč se s tvrzením stěžovatelky ohledně nedostupnosti ochrany státních orgánů neztotožnili, přičemž stěžovatelka v kasační stížnosti s tímto závěrem polemizovala pouze velmi obecným způsobem.

[15] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že nikterak nezlehčuje pozici stěžovatelky a chápe její obtížnou situaci. Prostřednictvím azylového řízení však nelze žádat o legalizaci pobytu v České republice, neboť pro takový účel obsahuje právní řád České republiky jiné nástroje, konkrétně instituty podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2004, č. j. 7 Azs 117/2004 - 57). Stěžovatelka si nemůže zvolit využití institutů zákona o azylu namísto institutů zákona o pobytu cizinců, neboť mezinárodní ochrana je specifický institut sloužící jako štít lidem, kteří byli ve své vlasti pronásledováni či ohroženi vážnou újmu, nikoli univerzálním nástrojem pro legalizaci pobytu. Právě instituty právní úpravy pobytu cizinců na území České republiky jsou určeny pro případy tohoto druhu, když stěžovatelka ve správním řízení sama uvedla, že usiluje o legální soužití rodiny v České republice. Pokud má stěžovatelka zájem setrvat v České republice a žít zde se svým

pokračování

synem, je třeba, aby o to usilovala prostřednictvím institutů zákona o pobytu cizinců. Tohoto soužití se nelze domáhat na základě institutů zákona o azylu.

[16] S poukazem na shora uvedené důvody odmítl Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[17] Výrok o nákladech řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[18] Ustanovenému zástupci stěžovatelky Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby spočívající v doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5 advokátního tarifu], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy odměna ustanoveného advokáta činí částku ve výši 3 400 Kč. Tato částka mu bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. června 2020

Mgr. David Hipšr
předseda senátu